Бары дойдулар пролетарийдара, холбоһун!

САҺА ОЛОХ

ССКП ЧУРАПЧЫТААҔЫ РАЙКОМУН УӨННА НАРОДНАЙ ДЕПУТАТТАР ОРОЙУОННААҔЫ СОВЕТТАРЫН ОРГАНА

Хаһыат 1931 сыл алтыныһы ыйтан тахсар

№ 107 (5152) | 1978 сыл, Балаҕан ыйын 7 күнэ чэппизр | Сыаната 2 харчы

Үс сыллааҕы баар

Эргиэн Бахсытааҕы предприятиетын коллектива, Саха сиринээ-ги «Холбос» потребсоюз тэрилэлибитэ 60 сыла туолар юбилейын кэрэ тэнитиллибит социалистическай куоталаһыыга киирсэн хаачыстыыба уонна кэдьүүс пятилеткатын үс бастакы сылын сорудахтарын балаҕан ыйын 1 күнүгэр толорбутун туһунан рапордаата.

Коллектив 2691,6 тыһ. солк. табаары эргиэн сорудаҕын 102,5 бырыһыан толордо. Нэһилиэнньэни кооперацияттан хабыы баланан 71,1, пайщиктаахтар усуйуостарын хомуйуу 30,2, хинигэни атыылаһыы сорудаҕа 29,8 бырыһыан куоһарылыннылар.

Эргиэн үлэһиттэрэ балаҕан ыйын бастакы күннэриттэн онус пятилетка тэрдүс сылын суотугар урдук таһаарыыхаахтык үлэлиигэ үрдэтиллибит социалистическай збэһээлистибэни ылынан биригэдэлэр ыытыбылар.

А. ПЕТРОВ

КҮҺҮНҮГҮ АРДАХТААХ КҮННЭРТЭН ИҢНИБЭККЭ СИРИЙЭН-ХОРУЙАН ОТТУОҔУҢ

Сүөһүну кыстыыр аһылыгынан хааччыйыаҕыҥ!

СҮӨҺҮ КЫСТЫГЫН ТЭРИЙИИГЭ — МААССАБАЙ СУБУОТУННЬУККА

Сүөһү аһылыгын соҕотуоһалаабыны салайыыга оперативнай штаб үочараттаах мунньаҕар оройуон общественнай тэрилтэлэрэ от хомуурдуктар, эбии аһылыгы балэмнэбиигэ шефтээх совхозтарыгар комалөһүүлэрин туругун уонна сүөһү кыстыгын тэрийиигэ общественность ыттыытын туһунан боппуруос көрүллүбүт.

Ыйыл оройуон промышленнай предприятиелэрин, производственнай тэрилтэлэрин уонна государственнай учреждениелэрин коллективтара сүөһү аһылыгын соҕотуоһалаабыныгга кохтоохтук комелөстүүлэр. Кинилэр күүстэриниэн балаҕан ыйын 4 күнүнээҕи туругунан барыта 1215 тонна от, 2656 тонна дуҥа, 233 тонна лабыкта, 19 тонна былах уонна 19 тонна күөл хомуһа балэмнэбиигэ.

Байэларын шефтээх хаһаайыстыбаларыгар ордук үчүгэйдик эгүүт комбинатын, «Сельхозтехника» холбоһугун, сүөл учаастагын уонна тыа хаһаайыстыбатын управлениетын коллективтара комелөспүттэрэ балиэтээнэ. Ол курдук, эгүүт комбинатын үлэһиттэрэ Субуруускай аатынан совхозка 110 тонна оту, «Сельхозтехника» холбоһугуттан работниктар уонна сулууспалаахтара «Чурапчы» совхоз Сылаҥнаабы отделениетыгар 574 тонна дуҥаны, оттон сүөл учаастага эмиэ нэһи совхоз Арыылаахтааҕы отделениетыгар 20 тонна оту, 50 тонна дуҥаны соҕотуоһалаан туттардылар.

Дьыл ыарахаттарыттан от хомуура кыаллыбатарыттан, тардыллыбытыттан сибээстээн сүөһү кыстыгын тэрийиигэ улахан бытаарыы тахсан эрэр. Ол иһин **оперативнай штаб балаҕан ыйын 7, 8 уонна 9 күнүгэр общественность кыстыыка балэмнэхиигэ маассабай субуотуннньуктарын тэрийэргэ быһаарда.** Ити күннэргэ шефтээх тэрилтэлэр туһаайыллаах совхозтарыгар тахсан комелөһүөхүэхтэр.

Маассабай субуотуннньуктарга кыттыбахха, кыстык балэмигэр комелөспокко хаалар биир даҕаны коллектив суох буолуохтаах.

Бүгүн, сарсын, өйүүн — бүкэ бары маассабай субуотуннньуктарга!

Совхозтарыгар бастаатылар

Субуруускай аатынан совхоз Соловьевтааҕы отделениетыгар Конон Ефремович Семенов салайааччылаах алта киһилээх кэлим механизациялаах звено былыр хаһаҥнытааһыҥ даҕаны ордук күүрэнхаһаран оттуур. Кинилэр Мырыла холуһатыгар, биллиэнньэ туругунан, 427,5 тонна оттоһон графиктарын 75 бырыһыан толордулар. Семеновтаах звенолара бииргэни киһитинэр тиксэриниэн 71,2 тонна оттоһон, совхозтарыгар бастыҥ көрдөрүүлэһиннилэр.

Бастыҥнары эмиэ бу отделение Михаил Данилович Николаев звенота тиһэх баттаһар. Кинилэр 343,1 тонна оту кэбистилэр, бииргэни байэларэ 57,1 тонна оттоннулар.

Оттон Болтоҥо отделениетын механизатора Петр Петрович Соловьев салайар кэлим механизациялаах звенота үһүс миэстэ бэтэрээ тэбиста.

М. СОЛОВЬЕВ.

Карл Маркс аатынан совхоз Болугурдаабы отделениетын Егор Прокопьевич Диодоров салайааччылаах звенота быйылгы сезонга Куолума үрэҕин ходуһатыгар урдук таһаарыылаахтык үлэлиир.

Кинилэр балаҕан ыйын 4 күнүгэр туругунан 250-са гектар сири охсон нэлэһиттилэр. Ардахтаах, сылбик күннэргэ дьаһалы ити сирдэриттэн мунньуллубут хабаллардыгар ыган ыһаллар. 12 киһилээх звено билигин 155 тонна оттоҥон куоһаран ыһар. Звено бииргэни киһитинэр тиксэр ото — 12,9 тонна.

Г. СИВЦЕВ.

КУОЛУМА ҮРЭҔЭР

Куоталаһыы дневнигэ

МЕХАНИЗИРОВАННАЙ ЗВЕНОЛАР

Балаҕан ыйын 4 күнүнээҕи туругунан

Бастакы көлөнньө — киһиһин графига, иккискэ — туолуута, үһүскэ — бииргэ киһиэхэ тиксиитэ (тонна)			
Карл Маркс аатынан совхозтан			
Седалищев А. А.	630	270	38,6
Дорогунов П. И.	495	251	41,8
Игнатьев Н. Н.	427	209,7	34,9
Сидоряков П. Н.	630	170,2	21,3
Ноев Д. М.	495	185,7	30,9
Хоютанов П. И.	630	90	18,0
Сивцев С. Т.	630	57,0	8,1
Субуруускай аатынан совхозтан			
Семенов К. Е.	648	427,5	71,2
Николаев М. Д.	648	343,1	57,1
Соловьев П. И.	720	271,8	38,9

Тыа хаһаайыстыбатын управлениета.

Тэтимнэрин мөлтөппөттөр

Карл Маркс аатынан совхоз Одьулуунаабы отделениетын толору механизациялаах биир звеноту Афанасий Афанасьевич Седалищев салайар. Звено сэттэ киһилээх.

Бу күннэргэ Одьулуун чулуулаларга 1000 гектарга эбустардыллар, оттон 800-чэкэтин мустардылар. Кинилэр сезон устата барыта 270 тонна бастыҥ хаачыстыбалаах оту соҕотуоһалаан биирдии бэйэларгар 38,6 тонна оттоннулар.

Роман Романович Аржаков салайааччылаах колонна үлэлиир звено Бабаҕа үрэҕэр 123 тонна оту чэмчэттэ. Онон звено биирдии киһитигэр тиксэриниэн 12,3 тонна оттоҥон, куһаҕана суох көрдөрүүлэннэ.

С. МАТВЕЕВ.

ЛЕНА ХОЧОЛОРУГАР

Оройуон совхозтарын үгүс отделениелэрэ ыраах үрэхтэргэ, Лена оруос ходуһаларыгар эбэх киһилээх звеноларын тэрийэн үлэлэттилэр.

«Чурапчы» совхоз үс отделениетын отчуттара бу күннэргэ Ордюкинскаевскай оройуон Дьөппөнүгэр уонна Тиит Арыы чугаһыыаҕы сирдэргэ кэчигирээтилэр.

В. С. Оконешников салайаччылаах уонтан тахса киһилээх Сылаҥ отделениетын отчуттара Дьөппөн ходуһаларыгар 30-тан тахса тонна бастыҥ хаачыстыбалаах оту чэмчэттэхтэрэ ыраатта. Оттон кытаанахтар В. Д. Андреев салайааччылаах звеноларо Тиит Арыыга 60-тан тахса тонна оттоннo.

«СО» корр.

Кинини үлэ киэргэтэр

«Үлэлээбэккэ олордоҕуна олох тулуйбаппын, сылбаҕа буолабыне,» — диэн Одьулуун нэһилиэгин кырдьаҕаһа Михаил Маркович Иванчиков барт сөпкө этэр. Үлэ ветерана быйыл маннык-маннык-сыттарга анаан 250 курдьаҥ отчуттарга киэрэбиллэ, сыарҕа онорон отделениетыгар туттарда. Михаил Маркович аттын таһынан иллэҥ комиэр ходуһаттан арахпат. Кырдьаҕас 8 тонна бастыҥ хаачыстыбалаах оту кэбиһиитэ чэмчэттэ.

А. АНТИПИН.

ЭБИИ КУУҺУ ТУРУОРДУЛАР

Хаҕдаар ааҕыс кылаастаах скуолаты үөрэнээччилэрэ сайынгы сынньалаҥнарыгар отделениелэрыгар үлэлэхтэрэ күүскэ о туоллулар. Ол курдук 5-6 кылаас балаһыык, Кууһума сайыллы о фермаларыгар мааныыстары солбуйан биэ ии даҕаны үлэлии-хамсыы сылдьаллар. Оттон сорохтор оттоһуҥ үлэтигэ кохтоохтук ыытыллаллар.

Үрдүкү кылаастар 30-ча үөрэнээччилэриттэн үрдүлибит звено сүөһүгэ эбии аһылыкка анаан лабыкта уонна былах бэлэмнэһэр үлэҕэ турунна.

Н. ЛЬЯЧОВСКАЯ.

Оройуон совхозтарын бааһыналарыгар туораатаах культуралары быстарыы үгэнэн, икки сменанан бара турар. Цитилегка ударнай сылын быйаҥын биир да туораары эҥчирэллэккэ хомуйан ылан маҥхаалҕайбарга уураргa опытгаах механизатордар бары сатабыллаахтарым, кыһаммыыларын ууралларг.

Кинилэртэн биирдэстэриниэн Карл Маркс аатынан совхоз Одьулуунаабы отделениетын чулуу механизатора Николай Егорович Яковлев салайар звенота буолар. Кинилэр иллэрээ күн 200-кэ секгардаах Хатыҥ Арыылаах бааһыналарын бүтэрэн, Иҥнэн Атыыр бааһыналарыгар киирдилэр.

Хаҥас снимокка: комбайннар бааһынала. Уҥа снимокка: звено биир бастыҥ үлэһитэ Сергей Семенович Артемьев үлэтин кэмиттэр.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

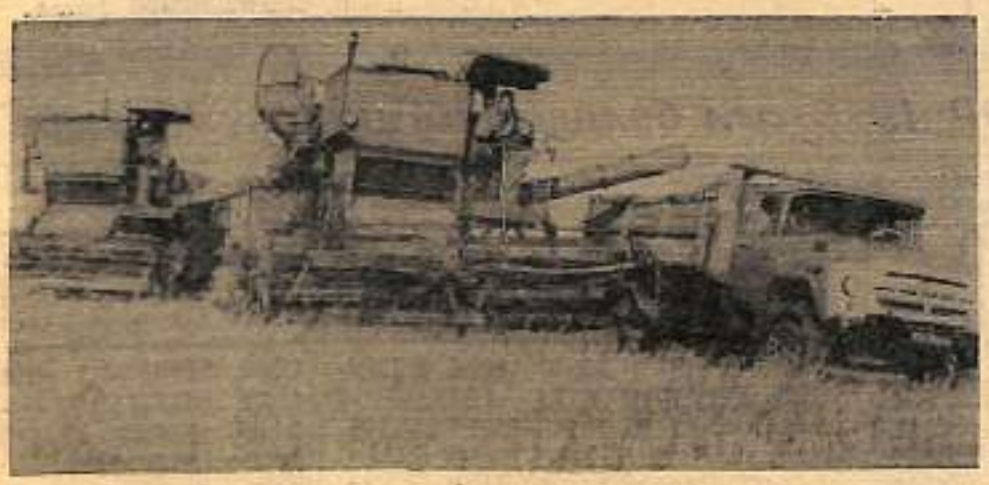

ССКП КК от ыйынааҕы Пленумун уураахтарын — олоххо!

ТИРЭЭН ТУРАР СОРУКТАРБЫТ

ССКП КК (1978 с.) Пленумугар иттэнэ таһаарыс Л. И. Брежнев дакылаатыгар тыа хаһаайыстыбатыгар кэнники сылларга ситиһиллибит бэдэр кыайыылар дьэҥкэтик көрдөрүллүбүттэрэ, тыа хаһаайыстыбатын производствотын идэтийиитигэр уонна кииннэниитигэр, мелиорацияланыытыгар, химиялааһын уонна механизациялааһын сүрүн тутулуктара уонна суолдара чопчу ыйыллыбыттара. Пленум уураахтарын олоххо киллэриигэ биһиги коллективпыт рабочайдара, инженернэй-техническэй үлэһиттэрэ дьулуурдаахтык үлэлииллэр.

Холбоһук ударнай сыл аҥыс ыйдаах былааныгар үлэ сүрүн көрдөрүүтүгэр — оҥоһуллубут бородууксуйатын баҕарыыга 710,1 тыһ. солкуобайынан толордо. Онон сорудах лаппа аһарылынна. Ордук таһаарыылаахтык шофердар уонна сүөһү маарахан үлэтин механизациялыыр рабочайдар үлэлээтилэр. Ол курдук, автотранспорт үлэһиттэрэ сыл аҥыс ыйыгар 201,4 тыһ. солк. суумалаах үлэни толорон, былааннарын 14 тыһыынчанан солкуобайынан аһардылар. Оттон хотон механизациятыгар сылдьааччылар сорудахтарын 3,6 тыһ. солкуобайынан куоһардылар.

Коллектив сүрүн производственнай участогар — таһаар-өрөмүөннүүр мастерской. Манна сыл аҥыс ыйдарыгар үлэ суккуна эмиэ кыһаҕана суохтук тэриллиннэ. Өрөмүөннээччилэр аҥыс ыйдаах былааннарын 6,6 тыһ. солкуобайынан аһара толордулар. Кинилэр 19 автомашинаны өрөмүөннүүллэрин оннугар иһи кэм устата 26-ны чэлүгэр түһэрдилэр. Трактор двигателин өрөмүөннээһин былаана эмиэ лаппа аһарылынна.

Од эрээри, биһиэхэ итэҕэстэр, бытаарыылар ылык боппуруостар суох буолбатахтар. Билиҥҥи туругунан механизированнай этэрээт хаалан иһэр. Кини бородууксуйаны баҕарыы аҥыс ыйдаах былаанын баара-суоҕа 198,5 тыһ. солкуобайынан толордо. Итинник балаһыанньа Карл Маркс аатынан совхоз Бэлүтүрдээҕи отделениетыгар солоҥуохтаах участокпут олус ничэрэйиттэн, техника кыайан киирбэтиттэн үөскээтэ. Онно ииҥи ый устата баара-суоҕа 19 гектар кэригэ үлэ сир соленно.

Итини тэҥинэн ииҥи бэзаҕа хойутаан аҕалыллар буолааннар совхозтарга тыа хаһаайыстыбатын массыыналарын араас наадалаах саппаас чаастарынан хааччыйыыга бытаарыылар эмиэ тахсаллар.

Быйылгы курдук кураан дьылга биһиги коллективпыт саҥа тэриллибит «Чурапчы» совхоз Сылаҥнааҕы отделениетын общественнай сүөһүтүгэр эбии аһылыгы бэлэмниэһиниэгэ активнайдык көмөлөстө. Сезон устата үс сүһүөхтээх түөрт тэгүл массабай субуотунньуктары тэрийдибит. Онно хас сырыы ахсын 5-6 автомашина, 20-тэн тахса киһи кыттыбыта. Билиҥҥи туругунан биһиги 600-чэкэ тонна күөх астаах дулҕаны отделениеҕа туттардыбыт.

ССКП райкомун XII пленумугар этиллибитин курдук билиҥҥи биһиги оҥоһуоммутугар техниканы туһаныы кэдьүүһэ намыһах, мелиорацияламмыт сирдэр мөлтөхтүк туһаныллаллар. Сиртэн үрдүк үүнүүнү ылыыга, сүөһү аһылыга буолар культуралары үүннэриигэ сөптөөх болҕомто ситэ ууруллубат. Итини сибээстээн биһиги быйылгыттан саҕалаан совхозтар отделениеларын тракторнай паркаларын техническэй көрүүгэ соруктанабыт. Маҥнайгылэрин бэйэбит ыытар-найгы хардыылар «Чурапчы» совхоз Килэгиндээҕи уонна Сылаҥнааҕы отделениеларыгар оҥоһуллуннулар. Онно билиҥҥи 47 трактор техническэй көрүүлэрин хааччыйабыт, икки наладчигы бастайаанай үлэлэтэбит. Маннык саҥалааһын эһиилгиттэн ыла Эрилик Эристиин аатынан совхоз Хоптоҕотугар уонна Карл Маркс аатынан совхоз Одьулуунааҕы отделениетыгар тэрийиэхтээхпит. Маҥнайгы Дириҥ бөһүөлэгэр баар филиалбытын кэҥэтиэхтээхпит.

Хаһык баҕарар техника үйэтэ, үлэтэ уматыгыттан тутулуктаах. Булкаастаах уматыгынан заправкаланыы техника үйэтин 15 бырыһыаныгар тиийэ кылгатар, кыамтатын намтатар. Итини сэргэ совхозтарга уматык уонна оҕунуох базаларын мөлтөхтүк тэрийэллэрин, сарҕы-сатабылдык туталларын түмүгэр тоҥнаҕан оросхуот тахсыталлыр. Итини тосту туоратын туһугар Пленум уураахтар чуолкайдык ыйыллар. Дьэ ол иһин биһиги 1980 сылга диэри совхозтар нефтебазаларын сайаардан оҥоруллоро наадалааҕын этиэхпитин баҕарабыт уонна олор техническэй көрүүлэрин бэйэбит олохтуурга былааннаабыт.

Кистэл буолбатах, биһиги хаһаайыстыбаларбыт сиртэн туруктаах, үрдүк үүнүүнү ылбаттар. Итэ сири оҥоруута мөлтөх сыһыаннаан уонна кылаабыһайа уоҕурдууну киллэрбэт буолууттан тутулуктаах. Сыл ахсын совхозтар бааһынаҕа киллэриэхтээх органическай уонна минеральнай уоҕурдуулар нуормаларын тутуспаттар. Билиҥҥи Аллараа Бэстээххэ кэһэн сытар 1700 тонна минеральнай туустар миэстэҕэ аҕалыллыа иликтэр. Итиниттэн биһиги бэйэбит күүспүтүнэн 300-чэкэ тонна кэрингэ уоҕурдууну эрэ тастыбыт. Оттон совхозтар салалталара бу боппуруоһу көтүтүүгэ хаалллардылар. Маны түргэнник туората охсуохха, эһиилги үүнүү туһугар кыһамньыны уһуннуохха.

Биһиги механизированнай этэрээппит дулҕаны тестарыыны сүрүннээн Нуотараҕа ыытар. Онно, билиҥҥи туругунан, былааннаах 970-ча гектартан 400-чэкэтэ оҥоһуллунна. Итини таһа сири тордуттэн тупсарыы Кытаанахха ыытыллынна. Бу отделениеҕа билиҥҥи туругунан 434 гектар иҥиэхх алаастар, үрэхтэр хордоҕойдоро тупсарылынна. Быйыл күһүн итини таһынан Эрилик Эристиин аатынан совхозка 100-кэ гектардаах сиргэ дулҕаны астарыахтаахпыт.

Биһиги коллективпыт эбэх үлэһиттээх, үгүс хамсатар техникалаах, аһара киэҥ үлэлиир объектардаах тэрилтэ. Кэлэрдэн бииргдэстэрэ эрэ эри, билигин түөркэ тиийэ сүрүн специалистарбыт тиийбэттэрэ ыараханнарыы үөскэтэр. Иннинитин маны болҕомтоҕо ылан, көмө оҥоһуллара наада.

Быйыл биһиги социалистическай куоталаһыыга тэрийиигэ үлэ бастыы, саҥа ньымаларын олохтооһуҥҥа балаччa үлэни ыыттыбыт. Ону кэлэр оттүгэр эссэ салгыыр, ситиһиллибити чиҥэтэр былааннаахпыт.

Дьэ ити курдук, биһиги иннибитигэр улахан, боччумнаах соруктар тураллар. Ону олоххо киллэрии хас биирдиибит дьиссипилинэлээхтээн үлэҕэ эппиэтинэһиттэн тутулуктаах.

А. ШАДРИН,
«Сельхозтехника» холбоһугун управляющайа.

ОБЪЕККА — „КОЛОС-78"

Бүтүн Сойуустааҕы тутар этэрээттэр тэриллибиттэрэ быйыл 20 сылын туолла. Студеннар коллективтара мэлдьи бастын тэрээһиннээхтэринэн, үрдүк өйгөрүмтүөлээхтэринэн уратылаахтар. Ыччаттар нэһилиэнньэ ортотугар агитационнай-маассабай үлэни эмиэ ыыталлар. Бу патриотическай хамсааһыҥҥа биһиги республикабыт тыһыынчанан ахсааннаах уолаттара уонна кыргыттара кытталлар.

Быйыл сайын Өлүөхүмэтээҕи тыа хаһаайыстыбатын техникумун «КОЛОС-78» диэн 35 киһилээх тутар этэрээтэ Карл Маркс аатынан совхоз Одьулуунааҕы отделениетын Төҥүргэстээх ферматыгар 350 сүөһү турар комплексыттан ынаҕы ыыах кииртэр көрдүүһүн тутуутугар үлэлиир. Үөрэнээччилэр дуогабар быһыытынан икки ый устата уопсайа 80 тыһ. солк. кээмэйдээх тутар-тайгар үлэни толоруохтаахтар.

Үс бирикэдэлээх этэрээккэ командирынан Петр Иванов, оттон комиссарынан Валентин Бережнов сылдьаллар. Ыччаттар үлэлэрин от ыйын 17 күнүттэн саҕалаабыттара. Билиҥҥи туругунан хотонноорун ис-тиэнэтэ оһуотуугар тиийэ таһаарылынна. Уолаттар скреперэдээх тракторынан ис-тас буорун таһан, бульдозерынан тэҥнээн кэбиһтилэр. Маастарынан Амурдааҕы тутуу техникумун бүтэрэн кэлбит техник-тутааччы, «Якутсовхозстрой» ТМУ-тын комсомольскай тэрилтэтин секретара Валентина Тэсова ананан үлэлиир. Оттон Новосибирскайдааҕы индустриальнай техникуму бүтэрээри сылдьар Иван Софронов дипломнай үлэтин иниинээн практикатыгар аналлаах стажировканы эмиэ манна барар. Ити икки анал үөрэхтээх специалистар этэрээт күннээҕи кыһалҕаларын быһаарыыга, үлэ тохтоон хаалыытын таһаарбат туһугар, матырыйааллары сааһааһынҥа элбэҕи оҥороллор.

Тутааччы ыччаттар бирикэдэлэригэр социалистическай куоталаһыыны тэнииппиттэрэ. Онуоха 1 №-дээх бирикэдэ ордук көрдөрүүлээх. Бу коллектив байыастара үлэҕэ бары да сыстаҕас дьон. Кинилэрэ Мыыдаанаһыттан баран техникумҥа үөрэнэ сылдьар Молот Константинов салайар. Бирикэдэ үксүгэр ордук уустук үлэлэри толорор.

Этэрээт бэйэтин ааттаан Александр Больяновскай маастардыыр — тутууга ыйылы-кэрдии бырар хааччыстыбатын ирдиир, үлэҕэ кэрдүүр. Кини үөрэххэ киириэн иннинэ Советскай Армия кэккэтигэр сулууспалыы сылдьан тутааччы идэтин баһылаабыта этэрээт үлэтигэр хайнаһыгар улахан көмөлөөх буолла.

35 киһини күннэтэ тотойу, итии аһылыгынан хааччыйар дьонунан повардар Матрена Рожина уонна Вера Николаева буолаллар. Кинилэр үгүс түбүгү, сатабыллы эрэйэр эбээһинэстэрин толорон иниттэн сарсыарда айы кэм-хайа иникка туралар, киэһэ хойут утуйаллар. Уолаттар бэйэлэрин повардара астаабыт астарын кэнэҕэс да умнубат саҥааладахтар. Повардарга бырсачы көмөлөһөөччүнэн, атыы хаһаайыстыбаннай боппуруостары быһаарааччынан завхоз Прокопий Алексеев буолар. Кини күн ахсын совхоз, оройуон кииннигэр киирэн, бородуукта экспирэтиһиинтигэр сүүрэр-көтөр.

Төҥүргэстээххэ билигин сүгэ-эрбии тыаһа, ырыа-тойук күннэтэ уҕарабат. Үөрэхтэригэр баһыахтарыгар диэри ыччаттар былааннаммыт кирбиилэрин хайаан да ылар иниттэн дьулуһаан үлэлииллэр. Кинилэр ТМУ ...ыйдаах былааныгар аһара толоругар улаханнык көмөлөстүлэр. Онон оҕуохтоохтор этэрээннэ махталлара улахан.

В. ДУРАНОВ,
«Якутсовхозстрой» ТМУ-тын партийнай тэрилтэтин секретара.

ҮӨҺЭЭ СИИМОККА: Өлүөхүмэтээҕи тыа хаһаайыстыбатын техникумун төрдүс куурсун үөрэнээччитэ, этэрээт комиссара Валентин Бережнов кыраанны бэрэбиэркэлиир.

АЛЛАРАА СИИМОККА: биир бастыҥ үлэлээх бирикэдэ салайааччыта иккис куурс үөрэнээччитэ Молот Константинов дьонун үлэҕэ аттарар.

П. ОКОНЕШНИКОВ фотота.

Агитатордарга, политинформатордарга көмө

СОВХОЗТАР СҮӨҺҮ ИИТИИТИГЭР 1978 сыл балаҕан ыйын 1 күнүнээҕи

Совхозтар	Эт оҥоһуута (центнер) тыыннаах ыйааһынынан: Аҥыс ыйдааҕы былаан	Туолла	%	1977 с. ±	Үүт валовой ыама (центнер): Аҥыс ыйдааҕы былаан	Туолла	%	1977 с. ±	Биир фуражнай ынахтан ыанна (кг): Аҥыс ыйдааҕы былаан	Туолла	1977 с. ±	Үүтү государствоҕа атыылааһын (центнер): Аҥыс ыйдааҕы былаан	Туолла	%	1977 с. ±	Эти государствоҕа атыылааһын (центнер): Аҥыс ыйдааҕы былаан	Туолла	%	1977 с. ±
К. Маркс	2020	2243	74,3	±443	23880	27148	113,7	±568	989	1040	−33	18670	20630	110,5	±1350	2970	2148	72,3	±349
Субуруускай	1390	1285	92,[illegible]	—	10090	9304	92,2	—	852	854	—	7770	6734	86,7	—	1360	1577	115,9	—
Э. Эристиин	2450	1918	78,2	±227	22110	24764	112	−335	1290	1323	−78	17430	18418	105,7	−301	2410	1931	80,1	±286
«Чурапчы»	1500	951	63,4	—	12380	10637	85,9	—	852	680	—	9650	7990	82,8	—	1460	1123	76,9	—
Ор. үрдүнэн	8360	6397	76,5	±817	68460	71853	104,9	−412	1011	1008	−32	53520	53772	100,5	−88	8200	6779	82,7	±1247

КИҺИНИ ИИТИИ ОСКУОЛАТА

Л. И. Брежнев «Аччыгый Сир» уонна «Туругурдуу» диэн кинигэлэрин туһунан санаалар

БУ АЙЫМНЬЫЛАР хабар боппуруостара киэңиэн, ырытыылара дириҥиэн, уус-уран өттүнэн чочуллууларынан, ааҕааччы бары араҥатын бэйэлэригэр тардар күүстээхтэр. Автор Аччыгый Сиргэ сэрии хадах барбытын, Запорожьеҕа уонна Днепропетровскайга сэрии алдьаппытын хайдах чөлүгэр түһэрбиттэрин ойуулааһынынан эрэ муҥурдаммат. Суруйуу сүрүн ис хоһооно ол күүрээннээх күннэргэ дьону иитиигэ, кадрдары кытта сыһыаҥҥа үлэ саҥа стилин олохтооһун кэскиллээх боппуруостарынан туһаайыллар. Быһата, бу — киниэхэ барытыгар улахан туһалаах, киһиэхэ сыһыан, киһини иитии дьиҥнээх оскуолата.

Итинэн сибээстээн мин мантан аллараа учууталларга уонна иитээччилэргэ туһалаах диэбит боппуруостарбар тохтуохпун баҕарабын.

Маҥнайгытынан, күннээҕи боппуруоһу кытта эрэ өрө тустан тахсыы туһунан («скюминутная заботa»).

Л. И. Брежнев тутатынааҕынан үксүгүнэн сүүрэн кэтээн, меккүһэн «хас мүнүүтэтинээҕи кыһамньыга» кэскил халбарыйара, кыраабыгай сүтэриллэрэ» сыһыатын чорбоччу тутан бэлиэтиир. Кырдьык биһиги боппуруоһу кэскиллээх өттүн көрбөккө, утары тураар өттүн толороору хадьыктаҕан тахсабыт, күммүтүн-дьылбытын барыыбыт. Дьиэ тутар буоллахха кирпиичэ, цемент былуутун айдаана, хонууга трактор уонна оҕус айдаана, оттон онно үлэлиир дьону иитии соруктарын ардыгар көтүү гынардыы да туттабыт.

«Цемент моккуора суох наадалаах. Онтукаата суох бетону тиэсталаабаккин. Ол гынан баран быһыкка бетону 20 кыраадыстаах тымныыга 40 метрдээх үрдүккэ ууран уонна чиҥэтэр тоҕо наадатын өйдүүр быдан ордук суолталаах».

(«Туругурдуу»).

Ити бэлиэтээһин биһиги үлэбитигэр быһаччы сыһыаннаах. Тыа сирин учууталара билэллэр, кулууппа үгүстүк сүөһү иитиитин, кыстык боппуруостара дьүүллэһиллэллэр. Оттон киһини, дьону иитии туран, тохтооҥ эрдии диэх курдук буолан ылардаах. Бу, билэн турар, сыыһа.

Сонно тутатынааҕынан сылдьар, күннээҕинэн үлүһүйэр дьон уопсай боппуруостан биир наадалааҕын, бүтүн сыаптан сүрүн звенотун таба көрбөттөр уонна сүрүн күүһү онно түммэттэр диэн суруйар Л. И. Брежнев.

Иккиһинэн, киһини кытта сыһыан уонна салалта саҥа стилин туһунан. Л. И. Брежнев салайааччы киһини ыгар-түүрэр, мунньукка хаайар ньыматын букатын сыһыанан ааҕар, ону ааһан коллективнай кэпсэтии, сүбэлэһии, сананы, атастаһыы кэмигэр «начальниктааһын тонун» да биллэрии дьыаланы буортулуоҕун бэлиэтээн этэр. Салайааччы, «киһи достоинствотын атаҕастаабакка», куолаһы үрдэппэккэ быһааран өйдөтүү уонна итэҕэтии эрэ ньыматын туттуохтаах диир кини. «Өскөтүн киһи, бил, алҕаһаатаҕына даҕаны, кини даҕаны кинини ыххайан өһүргэтэр быраабa суох».

(«Туругурдуу»).

Кырдьыга салалта ити волевой стилэ дьыаланы эрэ буортулуур, коллектив атарахсыйыытыгар тиэрдэр. Билигин соруктар олус киэҥэтилэр, масштабтар улааттылар. Барыта барытыгар кэлимник сыһыаннаһыы ирдэнэр. Л. И. Брежнев ССКП XXV съеһигэр «Дьону итэҕэйии уонна ытыктааһын сүктэриллибит дьыала иһин үрдүк ирдэбиллээх буолууну кытта дьүөрэлэниэхтээх. Бу партийнай сокуон, ону ааһан партийнай эрэ буолбакка, биһиги үлэбит бүтүннүүтүн сокуона» диэн эппитэ.

Биһиги, учууталлар, үүнэр көлүөнэни иитээччилэр, ити ыйыыны сурэхтэрбитигэр-быардарбытыгар ордук чугас тутар, күннэтэ сахалтаҕа ылар эбээһинэстээхпит. Мунньахтар, суобуттуньуктар, приемнар уонна пятиминуткалар да дьыалабыай, чуолкай, иитэр суолталаахтарынан күрүүтүн үрдүк буолалларын ситиһиэхтээхпит.

Үсүһүнэн, көрдөрөн агитация туһунан. Бу боппуруоска Л. И. Брежнев кинигэлэрин аахпыт киһи барыта бэйэтин көрүн» түһэр, үгүс быһаарыыта суох өйдүүр.

«Биһиэхэ куоталаһыыга дьыала хайдах турарый? Аһаҕастык этэбин: олус куһаҕан. Аҕа дойдуну көмүскүүр Улуу сэрии күннэригэр, ордук кини быһаарыылаах кэрдиис кэмнэригэр сэриилэр инниллэригэр ыараахан сорук туруорулуннаҕына матырыйаал, мастарыскыай уонна онтон да атын туох барыта тииййэтин үрдүнэн көрдөрөн агитация уһулуччу активнайдык туһаныллар... Оттон бүгүн мин станцияҕа, быһыкка сырыттым уонна итиниэхэ маарынныыр тугу да көрбөтүм: лозуну да, ыҥырыыны да, биир эмэ бастыҥ үлэһит араспаанньатын да».

(«Туругурдуу»).

Баҕалаах буоллуҥ да, матырыйаал, мастарыскыай суоҕуттан иҥниэ суохтаахтаахын, оҥоруохтааххын. Баҕарбат учуутал оннооҕор оскуолаларга баар буолар. Сылы быһа биир стендэни оҥорбот, истиэнэ хаһыатын таһаарбат табыллыа дуо? Куруутун хараххa көстө турар агитацията суох үлэлиэххэ сатаммат. «Хаһыат эмэ биригээдэ былааныын хас быраһыан толорбута сарсыныгар тутатына бэчээтинэн, радионан, листовкалар көмөлөрүнэн биллэн иһиэхтээх. Биһиги партия мунньумут средстволарын арсеналын бүтүннүүтүн туһанар обээһиниэстээхпит».

(«Туругурдуу»).

Оҕону иитиигэ көрдөрөн үөрэтэр пособиелар, көрдөрөн итэҕэтии ураты суолталаахтар. Чопчу бу боппуруоска оскуолаларга теоретическай конференциялары, ааҕааччылар дискуссияларын тэрийиэх бааара.

Төрдүһүнэн, иллэҥ кэми туһаныы. Бу эмиэ туспа кэпсэтиигэ турар дьоһуннаах проблема. Сэрии саамай ыар да күннэригэр советскай буойуннар кэрэ мессүөннэрин, айар-тутар баҕаларын сүтэрбэтэхтэрэ, уот уобуруччу өртөтүгэр да өлөрөн иллэҥ кэмнэригэр спордунан, уус-уран самодеятельноһынан, о. д. а. общественнай туһалаах дьыалаларынан дьарыктаммыттара киһини барытын сөхтөрөр. Аччыгый Сиргэ 255 хонук устата киһи, үгэс курдук, тугунан

Снимоккэ: Аччыгый Сиргэ Геленджик курорт чугаһынааҕы Марьина сэлиэнньэ оройуонугар баар чоранна 18-с десантнай армия политотделын начальнига полковник Л. И. Брежнев землянката.

ССТА фотохроникатa.

олоҕо барыта баар олоҕо маннa бигэргэтэбитэ. Хаһыаты ааҕаллара уонна таһаараллара, партийнай мунньахтары ыыталлара, бырааһынньыктары бэлиэтииллэрэ, лекциялары истэллэрэ. Оннооҕор сахсымакка турнир тэрийэллэрэ. Ырыа уонна үҥкүү армейскай уонна флотскай ансамбллара оонньууллара, «оборона геройдарын улахан галереяларын айбыт художниктар Б. Пророков, В. Цигаль, В. Кирпичев үлэлииллэрэ».

(«Аччыгый Сир»).

Адьас сибилиҥҥи кэмҥэ туһааййыллыбыт курдук. Итиләри биһиги тоһо тэрийэбит, онно тоһо активнайдык кыттабыт? Хомойуох иһин, биһиги оннооҕор мунньахтарга сылдьыбаппыт, лекциялары истибэккэ да моптох. Өлөр-тиллэр охсуһууга сылдьар дьоҥҥо тииййэт эбиннит дуу диэн саныыгын, ардыгар хараастаҕын даҕаны.

Түмүк, мин санаабар, биир: аҕыйахпыт холобурдарын батыһан иллэҥ кэми кодьүүстээхтик туһанарга. Эт-хаан өттүнэн эрчиллии, өй-санаа өттүнэн эбиллии курдук сыаннастар иллэҥ кэмҥэ үөскүүллэр. Л. И. Брежнев иллэҥ кэми сыаналыырга, кэмчилииргэ, туһата суох атаарбакка ыҥырар, киһи олоҕо кини бэйэтин личнай дьыалата эрэ буолбатаҕын профсоюзтар XV съезтэригэр тоһоҕолоон бэлиэтээбитэ.

Бүтэһиккэ, «бэйэлэрин чаастарын патриоттарын туһунан».

Л. И. Брежнев бу боппуруоска «Аччыгый Сир» бүтэһик главатыгар туспа тохтообута. Саллаат уонна лейтенант. Кинилэр резервнай чааска направлениелаах госпиталтан төннөн иһэр, иккиэ өлөр дьылааҕалаах госпиталга сылтар. Саллаат саамай уот кутаа үөһүгэр баар чааһыгар төннөөрү бууннуур, оттон олоору сылтар лейтенант туох баар кичэнэл санаатын бэйэтин чааһыгар ыытарга көрдөһөр.

Кинилэр чаастара, ытыллартан туох да уратыта суох эрээри, тоҕо бачча курдаттыы таттардыылар диэн ыйытар Л. И. Брежнев уонна дьоҥ хорсуна, сүрэхтээҕэ бэйэтин чааһын таптыыр, оттон куттамсах киһи атын чааһы көрдүө этэ, кини хорсуһун туоһулуур дьоно суох сиргэ барыа этэ. Табаарыстара сүбүлээбэт, сүрэҕэ суох салаат эмиэ киниэхэ дьүһүйүо суоҕа диир.

Бу — Ийэ дойдуну күүскэ, муҥура суох таптааһын туоһута.

Эйэлээх кэмҥэ эмиэ ити курдук: ким хорсус уонна сүрэҕэ суох ол сиргэн сиргэ, үлэттэн үлэҕэ көһөр үгэстээх, оттон кытаанахтак толлубат, сүрэхтээх дьүккүөрдээх киһи үлэтин, дьонун, коллективын таптыыр, бырахпат.

Л. И. Брежнев кинигэлэрин ааҕан дириҥ дуоһуйууну ылаҕын, улаханнык астынаҕын. Уһулуччулаах партийнай уонна государственнай деятель айыыта аҕа табаарыс, сүбэһит буолан аттыгар субу кэлэр. Олох уустук проблемаларын ааҕааччыга судургутук, өйдөнүмтүө тылларынан быһаарыллаллар. Айымньылар киһи баҕарар толкуйдуурга күһэйэллэр, кыраттан улаханы, наадалааҕы булан ыларга үөрэтэллэр.

Л. И. Брежнев бу кинигэлэрин хас үлэ коллективын, хас оскуола ахсын киэҥник, дириҥник үөрэтэр наадалаах. Ол иннитэн учууталлар уонна иитээччилэр, бары үлэһиттэр ортолоругар научнай-практическай конференциялары, оттон үөрэнээччилэргэ ааҕааччылар конференцияларын ыытар сөптөөх. Үрдүкү кылаастарга аналлаах кылаас чаастарын, пионерскай сбордары, о. д. а. ыыталлыр, оскуола үрдүнэн биир кэмҥэ аналлаах заччеттары тутар ордук буолуо этэ.

Ити бука барыта үлэһиттэри, ордук эдэр ыччаты коммунистическай иитиигэ улахан көмөлөөх буолуоҕа.

М. П. ЕФИМОВ,

сэрии инвалида, кырдьаҕас учуутал.

КӨРДӨРУУЛЭРЭ

Ынах төрөөтө		Ынах сүөһү өлүүтэ		Ол иһигэр ньирэй		Ынаҕы иск. сиэмэлээһин	
1977 с.	1978 с.	1977 с.	1978 с.	1977с.	1978 с.	График	Туолла
2101	2154	265	209	178	95	1514	1670
—	784	167	238	—	97	635	550
1725	1675	112	130	81	49	1088	1210
—	1177	228	335	—	175	453	762
5686	5790	772	912	514	416	3690	4192

Государственнай статистика оройуоннааҕы инспектурата

Эбэһээтэлистибэ туолуутун бэрэбиэркэлиибит

СОРУДААҔЫ БОЛДЬОХ ИННИНЭ ТОЛОРОР ИҺИН

Оройуон эргиэнин үлэһиттэрэ бу күннэргэ бэлиэтээммит кирбиилэрин ылар иһин күүрээ-хаарaн үлэлии сылдьаллар. Аҕыс ый түмүгүнэн табаар эргиэнин былаана оройуон үрдүнэн 529,7 тыһ. солкуобайынан куоһарыллыына. Оттон кварталлааҕы сорудаах иккиһин ыйынан урутаан толоруллан иһэр. Ити, билэн турар, сыралаах үлэтэн тахсар. Коллективтартан ордук үчүгэйдик Бахсы эргиэнин предприятиета үлэлээн-хамсаан кэллэ. Кинилэр үс сыллааҕы былааннарын балаҕан ыйын бастакы күнүгэр толорбуттарын туһунан рапортаатылар. Бииргиллэн маҕаһыыннартан кини универмаг иннинэ куоһаа иһэр. Ол эрээри Болтоҥо промтоварнай, Уорҕа маҕаһыыннара аҕыс ыйдааҕыларын баара-суоҕа 72—66 эрэ бырыһыанна толорбуттар.

Нэһилиэнньэҕэ наадалаах табаардарынан толору хааччыйарга соруктанабыт. Билигин Мындааҕаҕа 467,1 тыһ. солк. суумалаах мебель, таҥас, иһит-хомуос, тутуу матырыйааллара, о. д. а. кэлэн сыталлар. Онтон сороҕун, холобур, мебели эргин тиэйэн таһаарар атыылаатыбыт. Уу суолунан аҕалыллыахтаах 305,3 тыһ. солк. суумалаах табаар уонна бородуукта, харчыта толорон баран, ыһыйан кэлбэтэ. 5 тонна кырааска, 7 тонна олифа аҕалыллыбата. Күһүҥҥү нэһилиэнньэҕэ атыыга хаппыыста, хортуоппуй, оҕуруот аһа таһаарыллыа. Райпо үрдүнэн таһаҕаһы таһыы былаана тоҕо даҕаны 131,8 бырыһыан толоруллуна, тыа сирдэригэр транспорынан хааччыллыы билигин да сита-хото быһаарылла илик. Ити боппуруос Бахсыларга тоҕо эрэ үчүгэйдик кыыллар. Кинилэр ситиһиилэригэр сүрүн оруолу тиэйэ сылдьан атыылааһын ылар.

Сотору таҥкыта буолан эрэр бырабылыанньа мунньаҕар аны мантан ыла массыыналары барыларын оройуоҥҥа киллэрэн ордук наадалаах нэһилиэктэргэ командировкалаан иһэргэ быһаарылынна. Ити, билэн турар, үлэҕэ-хамнаска улахан көмөлөөх буолуоҕа. Сыл аҥарын түмүгүнэн үгүс шофердар сорудахтарын билтарыллы, иккилии бүк толороотоотулар. Кинилэр истэригэр В. М. Барахсанов, Н. Н. Филиппов, А. Ф. Митин, К. П. Местников уо. д. а. бааллар.

Онон оройуон эргиэнин үлэһиттэрин иннигэр үс сыллааҕы былааны кэмин иннинэ толорон, куоталаһыы знаамятын өссө куруучч көтөҕөн, ордук таһаарыылаахтык үлэлиир соруга турар.

Н. СЕМЕНОВ,

райпо бырабылыанньатын председателэ.

Москва—тыа сирин үлэһиттэригэр

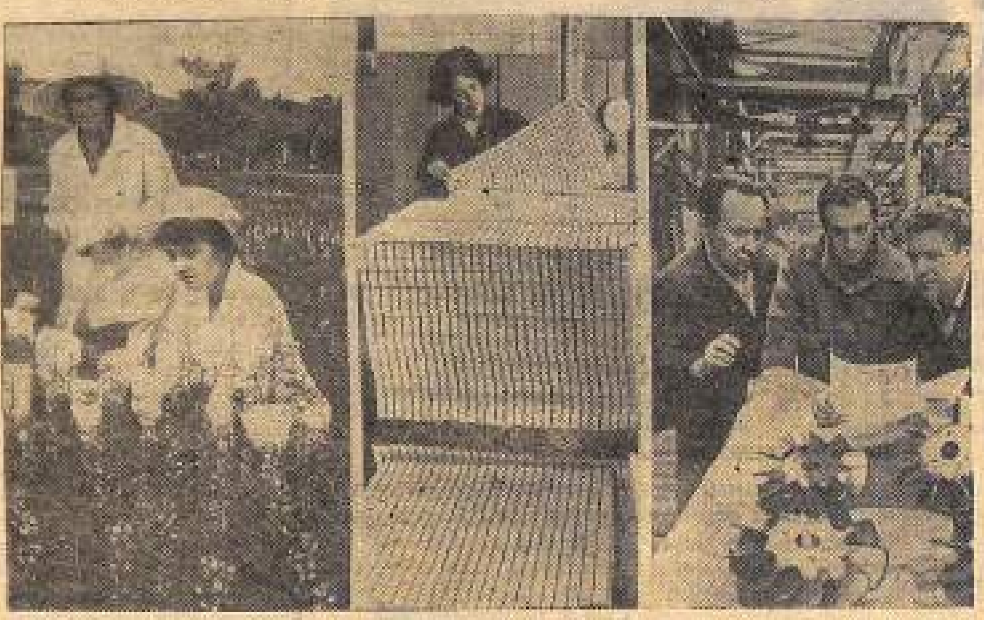

К. А. Тимирязев аатынан Москватааҕы тыа хаһаайыстыбатын академията үлэһиттэрэ уонна студеннара хомуу культураларын селекциятыгар улахан научнай-чинчийэр үлэни ыыталлар. Хаҥас снимокка: академия опытнай хонуутугар.

Итиими тутар матырыйааллары оҥорор Лыхобореккайдааҕы завод коллектива быйыл 180 тыһ. стеклоблоктары, 52 тыһ. квадратнай метр стекломозаиканы, 2500 квадратнай метр стеклопрофилиты оҥордо. Ортоку снимокка: сүөһү иитэр фермаларга туттуллар стекломозаичнай ковриктар.

Ленинскэй комсомол аатынан автомобильнай завод саҥалыс чаастары оҥорор сыаҕыгар фермаларга анаан 20 тыһ. вентиляторлары оҥордулар. Уҥа снимокка: саҥалыс чаастары оҥорор сыахха. Хаҥастан—учаастак маастара А. П. Чуряков, сварщик А. В. Егоров, наладчик А. Н. Канюхов вентиляторлары оҥоруу саҥа технологиятын ырыталлар.

ССТА фотохроникатa.

● *Комментатор колонката*

НИКАРАГУАҔА БАСТААННЬА

Никарагуаҕа — кини Америка улахана суох дойдутугар—олус тыҥааһыннаах быһыы-майгы буола турар. Дойдуга атырдьах ыйын 25 күнүгэр уопсай национальнай забастовка саҕаланан барар, ол дьиҥэр сэбиллэниилээх бастаанньаҕа нубулуйда. Забастовка Сомос диктатурата бэрт түргэнник отставкаҕа барарын, көҥүлү уонна демократияны чөлүгэр түһэрэр иһин охсуһууну күүһүрдэрэ модьуйар лозуннарынан барар.

Аан дойду бүтүннүүтүн сөҕүүтүн-махталын кэмэйинэн Никарагуа үһүс куоратын Матагальпа олохтоохторун хорсун быһыылара ылла. Кинилэр национальнай гвардия карателлэрин кимиилэрин нэдиэлэ кэриҥэ кэм устатыгар тохтору охсо сылдьыттара. Бастааннньалааҕыт нэһиилиэнньэни утары танкалар, артиллерия уонна авиация быраҕыллыбыттара. Карателлэр куораты бастааннньалааччылар сэриилэһэр сэптэрэ-сэбиргэллэрэ тиийбэт буолан хайаҕа барбыттарын эрэ кэннэ ылбыттара. Характарынан көрбүт дьон эталлэриҥэн, Матагальпа уулуссалара олбуттү ииһийэн сыталлар.

Карателлар уонна Сомос бары постарыттан оставкаҕа барарын модьуйар патриоттар икки ардыларыгар кырыктаах хабыргыйсыылар Никарагуа атын үгүс куораттарыгар салҕанан бараллар.

Бастаанньа биричиинэтэ—үлэһиттэр ыарахан балаһыанньаларыттан норуот маассаларын уордайыылара. Баһылыктаан олорбут сылларын устатыгар Сомос режимэ баайдарын уопуукан тыһыынчиэ политическай утарылаһааччыларын дьакыйбыта. Дойду экономиката быста айгыраата. Таһыс миллиард доллартан—мэлтэх сайдыылаах маннык кыра дойду диэтэххэ баһаарахай суумаҕа—тиийдэ. Никарагуаҕа үөрэҕэ суох буолуу 70 бырыһыаҥҥа тэҥнэһэр, кини үйэтэ Латинскай Америкаҕа биир саамай кылгас.

Норуот уордайарын үүдүнэн Сомос диктатурата былааска кыттааҕта һа сытар. Кини Сомос режимэ баһылыктаабыт 40-тан тахса сылын устатыгар итн хааннаах режими ахсаабакка бүө бойдаабыт АХШ өйөбүллэрэ суоттанар. Никарагуа холобура бэйэтин «киһи бырааптарын көмүскээччи» курдук көрдөрө сатыырын таптыыр, ол эрээри итн көҥүлләрэ хара суох хам баттыырга көмөлөһөр Холбоһуктаах Штаттар Никарагуатааҕы диктатураҕа көмөлөрө мэлдьи үүнэ турар. Быйыл Америка кредитэ хайыы-үйэ 12 мөлүйүөн долларга тиийдэ.

Билигин Никарагуатааҕы событиелартан дьиксиммит Вашингтон «ордук радикальнай дьаһаллары» ылар санаалаах. АХШ-тар Кини Америка диктаторскай режимнэр былаастарын аргыгар олорор атын дойдуларын олохтоохторо Никарагуа нэһилиэнньэтин холобурун батыһыахтара диэн дьиксиниэхтэриҥ дьиксиналлэр. Никарагуаҕа Холбоһуктаах Штаттар быһаччы сэбилэниилээх интервенциялара суоһаата. Бу нүнэргэ «Вашингтон стар» хаһыат бэлиэтээбитин курдук, АХШ дуоһунастаах дьоннорo Сомос баламһаанньата түргэнник курдук буолар түбэлтэтигэр сэбилэниилээх ороонуга тиийэ Никарагуаҕа ороонуу ардас вариаҥнарын үөрэтиигэ хайыы-үйэ турууннулар.

Норуоттар көҥүл уонна демократия иһин охсуһууларын туйбаччы өрүүлүн Вашингтон биирдэ эрэ толорбут буолбатах. Ол эрээри Никарагуа норуотун дьулуурун хаанньк даҕаны террор, хайнык даҕаны садыҥы булгуруттo суоҕа.

И. АБЛАМОВ,
ССТА ырытааччыта.

ИЙЭ ДЬОЛУН ТУҺУГАР

1918 сыл тохсунньу 31 күнүгэр РСФСР Государственнай көмөҕө народнай комиссариатын уураҕа бачаэтэммитэ. Онно этиллэр: «Баттаммыт норуот харахтатыттан, кыһаччабай государство аахлоҕа сыһыаныаһыттыттан босхолоно сылдьан икки мөлүйүөн саҥа төрөөбүт оҕолор сыл аайы тыыннара быстара, икки мөлүйүөн ийэлэр характарын ыллара эрэ суулаллара.

Эһигини, амарах сүрэхтээх үлэһит ийэлэри, эһигигини общественнай олоҕу хорсун тутааччылары, эһигигини, идейнэй иитээччилэри, оҕо врачтарын, акушердары—эһигини барытын саҥа Советскай Россия өйүгүтүн-санааҕытын, күүскүтүн-уоххутун түмэн, үүнэр көлүөнэ олоҕун-дьаһаҕын харыстабылыгар туруннарыгытыгар ыҥырара».

Итииннэ туһуламмыт реформалары ырытан огоруйуу уонна олохко киллэриини түргэтэтэр инниттэн ийэ уонна оҕо бырааптарын араҥаччылыыр отдел иһинэн рабочайдар, саллааттар уонна бааһынайдар депутаттарын Советтарын, рабочайдар тэриилтэлэрин представителлэриттэн уонна специалистартан састааттаах комиссиялар тэриллибиттэрэ. Аналлаах уураахха оҕо уонна ийэ бырааптарын араҥаччылааһыныга сүбэлэр, салалта буолар принциптэр ыйыллыбыттара.

Отдел үлэтин оҕолору уонна ийэлэри эмтиир-сэрэтэр учреждениелары тэрийииттэн, итиниэргэ кадрдары бэлэмнээһинтэн саҕалаабыта.

Ыраахтааҕылаах Россияҕа ийэ уонна оҕо туһугар болҕомто ууруллубат этэ. 1913 сыллаахха дойду үрдүнэн баара-суоҕа 7,5 тыһ. акушерскай куойка, 9 биирдиилээн дьахтар ийиэнэ оҕо консультациялара бааллара. Дьааһылаларга 15 мөл. оҕоҕо 550 эрэ миэстэ баара. Итиниэ туоратар инниттэн отдел дьаһаллара, төрүүр дьиэлэри, үүтү астыыр кухнялары уо д. а. тэрийиигэ сүүкээ үлэни ыыппыта. Сир аайы итн тэрилтэлэргэ үлэлиир кадрдары бэлэмнээһин киэҥник тэнийбитэ. Олорго барыларыгар дьахталлар актыыннай кыттыыны ылбыттара.

Үүнэр көлүөнэ туһугар ыытыллар итн сүүкээ суолталаах үлэни 1941 сыллаахха фашистскай Германия биһиги дойдубутугар түөкүннүү сабы түһүүтэ мэһэйдээбитэ. Дорубуйа харыстабылын, ол иһигэр оҕолор уонна ийэлэр олохторун чэпчэтэр туһугар туох кыаллары барытын оҥорбута. Бирэмэннэй эбии аһылыгы уонна донордарга эмиий үүтүн биэрэргэ аһын бэриллибитэ. Оҕо дьиэлэригэр консультациялыыр киниэргэ эмиий үүтүн тутар пууннар тэриллибиттэрэ. Оҕолорго анаан үүт уонна үүттэн оҥоһуллубут бултадаһыктар босхо бэриллэллэрэ. 1945 сыл саҥатыгар 600 тыһ. оҕо аһылыгар анаан остолбуойдар аһыллыбыттара. Итн кэмнэр истэригэр сүрүн миэстэни 1944 с. от ыйын 8 күнүгэр таһаарыллыбыт «Бирэмэннэй, элбэх оҕолоох уонна соҕотох ийэлэргэ государственнай көмөнү күүһүрдэр, «Герой-ийэ» диэн бочуоттаах ааты, «Ийэ албан аата» орденын, «Ийэ медалын» олохтуур туһунан ССРС Верховнай Советын Президиумун Ыйааҕа ылбыта.

Билигин 166 тыһ. кэриҥэ ийэ «Герой-ийэ» бочуоттаах аатын сүгэр, 13 мөл. ийэ «Ийэ албан аата» орденынан, «Ийэ медалынан» наҕараадаланнылар. Ыйааххa икки оҕолоох ийэҕэ үһүс уонна онтон кэлин төрөөбүт оҕолорун ахсын государственнай пособиены төлөөн иһэр туһунан этиллэр. Билигин хаанньк баҕарар бирэмэннэй дьахтар, куоратыттан, тыатын сириттэн тутулуга суох, медицинскэй көрүүнү тиһигин быспакка барар, аналлаах төрүүр дьиэлэргэ оҕолонор. 1975 сыл саҥатыгар дойдуга бирэмэннэй дьахталларга анаан 203,1 тыһ. куойка оҥу таһынан тыа сиригэр фельдшерскэй - акушерскай пууннарга 20,5 тыһ. куойка баар буолбута. Гинекологическай куойкалар 150 тыһыынчаҕа тиэрдиллибиттэрэ.

Акушерскай-гинекологическай тэрилтэлэргэ 45,9 тыһ. врачтар үлэлииллэрэ. Маны таһынан эмтиир-сэрэтэр учреждениеларга 231,7 тыһ. акушеркалар уонна 79,8 фельдшер-акушеркалар туруулубуттара. Ийэлэргэ сэрэтэр үлэни ыытыыга улахан оруолу консультациялар ылара.

Промышленноска сайдыытаҥ-саҥа техниканы, технологиялы киллэрии дьахталлар үлэлэрин биллэрдик чэпчэппитэ. Үлэ кэмигэр кинилэргэ сөптөөх усулуобуйаны олохтооһун, үлэлиир кыахтарын таба туһаныы, болҕомто кииннэр сылдьар. ССРС Верховнай Советын Президиума 1944 сыл от ыйыгар түөрт ыйдаах бирэмэннэй уонна эмиийдээх оҕолоох дьахталлары бары ыарахан уонна түүҥҥү үлэлэртэн босхолооһун туһунан Ыйааҕы таһаарбыта. Оттон 1955 сыллааҕы Ыйаахха оҕолоох ийэлэргэ үгүс чэпчэтиилэр көрүллүбүттэрэ, ититэр-ийдэтэр дьаһаллар бэлиэтэммиттэрэ.

Оҕоломмут дьахталларга 112 календарнай күннээх (56 күн оҕолонуон иннинэ, 56 күн оҕоломмутун кэннэ) уоппуска олохтоммута. Дьахтар ыарахаанын оҕоломмут буоллаҕына, оҕоломмутун кэннэ уоппуската 70 күҥҥэ диэри уһатыллыахтаах. Ийэлэргэ оҕону көрүүгэ пособиелары биэриҥ 1972 сыллаахха 1 миллиард 410 солкуобайга тиийбитэ, итн 1940 сылга тэҥнээтэххэ 10 төгүл элбэх, оттон 1975 сылга 16204 мөл. буолбута. Сылын аайы оҕо балыыһаларыгар, поликлиникаларга бэриллэр үп улаатан иһэр.

Дьоннор дорубай дьиэкэргэни тэрийиигэ Советскай государство эмп үлэһиттэрин кинилэригэр сүпнээ сорукары туруорар. Ону быһаарыыга туһаанаах үлэһиттэр элбэх өрүттээх үлэлэри ыыталлар.

Биһиги оройуоммутугар 23 акушерскай, 2 гинекологическай куойка үлэлиир. Итиниэргэ барыта 3 акушер-гинеколог уонна 18 акушеркалар бааллар. Кадрдарынан хааччыллыы биһиэхэ сүппэтүгэн быһаарыллан турар. Ол эрээри билигин даҕаны тыа сиринээҕи акушерскай пууннар дьиэлэрэ көрдөбүлгэ эппиэттээбэттэр, үлэлиир кадрдар кыахтарын ситэ туһамматтар. Оҕолонор дьахталлар хайаан даҕаны оройуоннааҕы төрүүр дьиэҕэ киллэриллиэхтээхтэр. Хомойуох иһин, итн көрдөбүл биһиги оройуоммутугар билигин да ситэхото толоруллубат. Инникитин итн итэҕэстэри туоратыыга быһаарыылаах дьаһаллар ылыллыахтаахтар.

Е. СКРЯБИНА,
педиатр-врач.

═══ *Спорт* ═══ *Спорт* ═══

БИҺИЭННЭРЭ 36 МЕДАЛЛААХТАР

Европа чэпчэки атлетикатын историятыгар Прагатааҕы чемпионат саамай ииттэринэһиннэйдэртэн биирдэстэрэ буолара саарбаҕа суох.

Прагаҕа аасыыт күннэргэ чэпчэки атлетикаҕа олох табыгаһа суох күн-дьыл турбута: термометр столбига 10 кыраадыстан үөһэ тахсыбатаҕа, ардах курулаччы кууруута. Дьэ онон күнүн-дьылга аан дойду биир рекорда бэлиэтэммэ. Европа чемпионаттарын рекордара көрүүнэр үгүстэригэр аһарыллыннылар. Сорох көрдөрүүлэр чэпчэки атлетика историятыгар «саамай түргэннэринэн» буоллулар. Итн барыта Европа чэпчэки атлетикатынан дьарыктанааччылара быйыл «түһэҕэн биэрбиттэрин», кинилэр Олимпиада-80 иннинээҕи дьулуурдара күүстээҕин туоһулуур.

Чемпионат ССРС уонна ГДР хамаандалара биллэкэстэ сабыргылааларын көрдөрдө. 13 кыһыл көмүс, 12 үрүҥ көмүс итинэнэ 11 боруонса медаллары ылбыт биһиги чэпчэки атлеттарбыт, хамаандалан бастакы миэстэни ылан туран, чахчы сатабыллаахтык күрэхтэстилэр. Европа чемпионнарынан араас куораттар спортсменнара—ростовчанка Л. Кондратьева (200 м.), ленинградка Т. Провидохина (800м.), Чебоксарыттан Г. Романова (1500 м.), Андижантан С. Ульмасова (3000 м.), москвичка Т. Зеленцова (мэһэйдэрдээх 400 м.), Вильнюстан В. Бардаускене (уһуну ыстаныыга), Макеевкаттан Н. Ткаченко (пятиборьеҕа), Запорожьеттан В. Ященко (үрдүгү кэтүүгэ), Челябинскайтан Л. Моисеев (марафоҥҥа), Киевтэн Ю. Седых (өтүйээни быраҕыыга), Ленинградтан В. Трофименко (уһуннастаах үрдүгү көтүүгэ), Ставропольтан А. Гребенюк (десятиборьеҕа) буоллулар.

Оттон ГДР чэпчэки атлеттара 12 кыһыл көмүс, 9 үрүҥ көмүс уонна 10 боруонса медаллары ылыннар.

А. НИКОЛАЕВ. ССТА.

Редакторы солбуйааччы С. Н. ЧИЧИГИНАРОВ.

Таптыыр аймахпыт, колхоһунай түтүү ветерана
ПОПОВА ЕВДОКИЯ ИВАНОВНА
уһун ыарахан ыарыыттан өлбүтүн, курутуйан туран, билэр дьоннорго иһитиннэрэбит.
Аймахтара.

БИҺИГИ ААДЫРЫСПЫТ: почтовай индекс 678700, Чурапчы с., Карл Маркс уул., 12. ТЕЛЕФОННАРБЫТ: редактор 21-395, отделлар—21-495, уопсай — 21-505.

«Саҥа олох» («Новая жизнь») — орган Чурапчинского райкома КПСС и районного Совета народных депутатов Якутской АССР.

Индекс 60849. Газета выходит по вторникам, четвергам и субботам на якутском языке. Объем 1 усл. печ. лист. № ЗАКАЗА 107

ЧУРАПЧИНСКАЯ РАЙОННАЯ ТИПОГРАФИЯ. с Чурапча, ул. К. Маркса, 12. Тираж 2913.